

دوره میانی

ابن سینا

القاب او در مشرق زمین: «ابن سینا» و «ابوعلی سینا»

القاب او در اروپا: «اوینسا»، «اوینسن» و «شاهزاده اطبا»

شاگرد ابن سینا: او شاگرد وفاداری به نام ابوعبید جوزجانی داشته که زندگی نامه خود را برای او نگاشته و مراحل رشد علمی و فلسفی خود را توضیح داده است.

پدر ابن سینا او را از کودکی به معلم قرآن و ادب سپرد و مردم از دانش او در ده سالگی متعجب بودند.

در منطق و ریاضیات شاگرد ابوعبدالله ناتلی بود، اما به سرعت بر معلم خویش پیشی گرفت به گونه ای که قسمت های دشوار کتاب را برای او روشن می کرد.

مطالعاتش در فقه، ریاضیات، منطق، فلسفه و طب آنقدر عمیق بود که در شانزده سالگی بیشتر علوم زمانه اش را یاد گرفت.

روش ابن سینا در تحلیل مسائل فلسفی، عقلی و استدلالی است.

ارائه دهنده حکمت مشاء به صورت مدون و نظام مند بود.

آثار و تألیفات

کتاب	موضوع	نکات
قانون	طب و پزشکی	فرهنگ نامه پزشکی - از معروف ترین آثار ابن سینا - به زبان های لاتین، انگلیسی، فرانسوی و آلمانی (آلفا) ترجمه شده است.
شفا	علم و فلسفه	دایرة المعارف عظیم علمی و فلسفی شامل: منطق - ریاضیات - طبیعیات - الهیات است. قسمت الهیات شفا فلسفه ابن سینا است، در نتیجه کامل ترین مرجع برای معرفی حکمت مشاء می باشد و از مهم ترین کتب فلسفی امروز در حوزه و دانشگاه است.
نجات	علم و فلسفه	خلاصه کتاب شفا است. - به بیشتر زبان های دنیا ترجمه شده است.
انصاف	فلسفه و حکمت	از ۲۰ جزء و ۲۸ هزار مسأله تشکیل شده است. - در حمله غزنویان به اصفهان به غارت رفته است.
اشارات و تنبیهاات	فلسفه و حکمت	شامل آخرین دیدگاه های ابن سینا در حکمت. آخرین دیدگاه های ابن سینا در حکمت مشاء را شامل می شود.
دانشنامه علایی	فلسفه و حکمت	به زبان فارسی است. - ابواب مختلف حکمت در آن درج شده است. - برای حاکم اصفهان علاء الدین کاکویه، حاکم آن شهر نوشته شده است.
حی بن یقظان	عرفان	رساله عرفانی

طبیعت شناسی ابن سینا

طبیعت مرتبه ای از هستی است که رو به مقصدی خاص دارد و این مقصد در ذات عالم طبیعت است.

عالم طبیعت، به عنوان یک کل، طبع و ذات معینی دارد که هم منشأ و مبدأ حرکات آن است و هم در خود، مقصد و غایت آن را دارد.

عالم طبیعت یک نظام احسن دارد که ناشی از لطف و عنایت خداست.

با نگاه جزئی نگر نمی توان درباره جهان دآوری کرد و با نگاه کل نگر هیچ نشری وجود ندارد.

ابن سینا معتقد است که تمام چیزهایی که ظاهراً شر و بدی به نظر می رسد:

۱- در یک نظام کلی جهان حتماً خیر است و تأثیر مثبت دارد.

۲- به کمال نهایی طبیعت کمک می کند.

تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا + تحقیق در رابطه میان پدیده ها = عبور از ظاهر پدیده ها و رسیدن به باطن آن ها، نتیجه: ایجاد خشوع و

خشیت در برابر خدا.

سهروردی (شیخ اشراق، برجسته ترین چهره ایرانی - اسلامی عالم حکمت)

یکی از تألیفات مهم او، حکمة الاشراق است.

به مقامات عالی عرفان و برترین درجات حکمت رسید.

مکتبی جدید در فلسفه اسلامی (حکمت اشراق) تأسیس کرد.

نامش: حکمت اشراق (نوعی بحث از وجود است که شیوه استدلالی محض را با سیر و سلوک قلبی همراه می سازد).
کارش:

به کمال رساندن فلسفه ابن سینا

احیا کردن فلسفه نور و اشراق ایران باستان

تلفیق فلسفه ایران باستان با عرفان اسلامی

روش اشراقی

عقل و استدلال + شهود قلبی و سیر و سلوک عرفانی (حد وسط بین مشاء و عرفان)

استدلال بدون شهود = بی نتیجه و بی حاصل

شهود بدون استدلال = گمراه کننده و غیرقابل تعمیم

تقسیم بندی روش اشراقی جویندگان معرفت:

۱- مبتدیان: تشنه معرفت و جویای حقیقت اند.

۲- مشائیان: در فلسفه استدلالی به کمال رسیده اند؛ ولی از ذوق و عرفان بهره ای ندارند.

۳- سالکان و عارفان محض: تنها به تصفیه نفس می پردازند اما به برهان و استدلال بی توجه اند.

۴- حکیمان متأله: هم در صور برهان به کمال رسیده اند و هم به عرفان و اشراق دست یافته اند.

ویژگی های حکیم متأله

غرق در تأله (عرفان)

استاد در بحث (مشاء)

ریاست تامه دارد.

جانشین خدا است. (هرگز زمین از آن خالی نیست)

ریاست او بر جامعه یا نهانی است یا آشکار.

گاه شناخته شده است و گاه گمنام.

همواره در دنیا حضور دارد.

خدا و خلقت

هر واقعیتی نور است.

خدا نور مطلق - نور محض و نور الانوار است.

با اشراق و تابش و تجلی، نور موجودات را ایجاد می کند.

همه موجودات و واقعیات نور هستند.

تفاوت موجودات در شدت و ضعف نورانیت آن ها است.

جغرافیای عرفانی (اشراقی)

مغرب جهان	مغرب وسطی	مشرق جهان
تاریکی محض و بی بهره از نور / عالم ماده	آمیخته ای از نور و ظلمت	نور الانوار / موجودات مجرد / فرشتگان مقرب / عالم ملکوت غیر قابل مشاهده برای موجودات خاکی